

درست و غلط در زبان از دیدگاه زبان‌شناسی

مجموعه مقاله‌ها و نقدها

ویراست دوم

هوشنگ اعلم، محمدرضا باطنی، علی محمد حق‌شناس، محمد راسخ‌مهند، حسین سامعی،
ویدا شتقاقی، علی اشرف صادقی، علاء‌الدین طباطبایی، امید طیب‌زاده، فرهاد قربان‌زاده،
هرمز میلانیان، ابوالحسن نجفی، مهرداد نغزگوی‌کهن، احسان یارشاطر

به کوشش فرهاد قربان‌زاده

کتاب

تهران ۱۴۰۱

درست و غلط در زبان از دیدگاه زبان‌شناسی

مجموعه مقاله‌ها و نقدها

ویراست دوم

هوشنگ اعلم، محمدرضا باطنی، علی محمد حق‌شناس، محمد راسخ‌مهند، حسین سامعی، ویدا شقاقی، علی اشرف صادقی،

علاءالدین طباطبایی، امید طیب‌زاده، فرهاد قربان‌زاده، هرمز میلانیان، ابوالحسن نجفی، مهرداد نغزگوی کهن، احسان یارشاطر

به کوشش فرهاد قربان‌زاده

چاپ اول ۱۴۰۱

شمارگان ۵۰۰

طراح جلد: پاشا دارابی

چاپ و صحافی: پردیس دانش

همه حقوق چاپ و نشر این کتاب محفوظ و مخصوص کتاب بهار است

عنوان و نام پدیدآور:	درست و غلط در زبان از دیدگاه زبان‌شناسی: مجموعه مقاله‌ها و نقدها / هوشنگ اعلم... [و دیگران]؛ به کوشش فرهاد قربان‌زاده.
وضعیت ویراست:	[ویراست ۲].
مشخصات نشر:	تهران: کتاب بهار، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری:	هفته، ۲۲۶ ص.
فروست:	کتاب بهار، ۰۷۲ زبان فارسی و زبان‌شناسی ایرانی، ۱۹.
شابک:	۳۵-۴-۷۰۶۷-۶۲۲-۰۷۷
وضعیت فهرست‌نویسی:	فینا
یادداشت:	هوشنگ اعلم، محمدرضا باطنی، علی محمد حق‌شناس، محمد راسخ‌مهند، حسین سامعی، ویدا شقاقی، علی اشرف صادقی، علاءالدین طباطبایی، امید طیب‌زاده، فرهاد قربان‌زاده، هرمز میلانیان، ابوالحسن نجفی، مهرداد نغزگوی کهن، احسان یارشاطر
یادداشت:	کتابنامه
موضوع:	زبان‌شناسی -- مقاله‌ها و خطابه‌ها
موضوع:	Linguistics -- Addresses, essays, lectures
موضوع:	فارسی -- مقاله‌ها و خطابه‌ها
موضوع:	Persian language -- Addresses, essays, lectures
شناسه افزوده:	قربان‌زاده، فرهاد، ۱۳۶۳ - ، گردآورنده
شناسه افزوده:	اعلم، هوشنگ، ۱۳۰۷-۱۳۸۶
رده‌بندی کنگره:	PIR۲۶۱۶
رده‌بندی دیویی:	۴۴۰
شماره کتاب‌شناسی ملی:	۸۷۱۸۵۱۱
اطلاعات رکورد کتاب‌شناسی:	فینا

فروش اینترنتی: www.ketabebahar.com

فروشگاه: انتشارات آگاه، خیابان انقلاب، شماره ۱۳۴۰، تلفن: ۰۶۶۴۶۷۳۲۳، www.agahbookshop.com

مراکز پخش: پیام امروز (۳۵ ۶۵ ۴۸ ۶۶)، صدای معاصر (۸۲ ۹۷ ۶۶)

جلد نرم: ۱۳۰,۰۰۰ تومان

جلد سخت: ۱۸۹,۰۰۰ تومان

فهرست

- پیشگفتار ویراست دوم
پیشگفتار چاپ نخست
درباره نویسندگان مقاله‌ها و نقدها
- ۳ غم زبان
احسان یارشاطر
- ۹ درست و غلط در زبان از دیدگاه زبان‌شناسی
هرمز میلانیان
- ۲۹ آیا زبان فارسی در خطر است؟
ابوالحسن نجفی
- ۵۱ اجازه بدهید غلط بنویسیم
محمد رضا باطنی
- ۵۹ هیاهوی بسیار بر سر هیچ
محمد رضا باطنی
- ۷۳ فارسی بیدی نیست که از این بادها بلرزد
محمد رضا باطنی
- ۸۵ تحول زبان و تثبیت یا معیارسازی آن: دو جریان مخالف و ناگزیر
علی اشرف صادقی
- ۹۵ آثار زبان‌های اروپایی در زبان جراید، رادیو و تلویزیون ایران
هوشنگ اعلم
- ۱۰۹ زبان، زبان‌شناس، ویراستار
علی محمد حق‌شناس
- ۱۱۷ خطاهای تلفظی و بیانی در صداوسیما
علی اشرف صادقی
- ۱۲۳ زبان معیار در ارتباط با صداوسیما
علی اشرف صادقی

- ۱۲۹ «درست» و «غلط» از زبان بلومفیلد
ترجمه علی محمد حق‌شناس
- ۱۳۹ دربارهٔ زبان فارسی، ویرایش زبانی و درست و غلط در زبان
علی اشرف صادقی / تدوین فرهاد قربان‌زاده
- ۱۵۵ درست و غلط در زبان
ویدا شقاقی
- ۱۷۳ تلفظ طبیعی در رادیو
هرمز میلانیان
- ۱۸۱ ضرورت تعیین مبانی درست و غلط در زبان
ابوالحسن نجفی
- ۱۸۵ گروه‌پردازی در واژه‌سازی
علاءالدین طباطبایی
- ۱۹۵ نقش بازتحلیل در تغییرات صرفی زبان فارسی
مهرداد نغزگوی کهن
- ۲۰۹ دستور زبان، دستور زبان شناختی، دستور سنتی
علاءالدین طباطبایی
- ۲۱۷ غلط‌نویسیم، از چاپ اول تا ویراست دوم
امید طبیب‌زاده
- ۲۳۳ نقد و بررسی غلط‌نویسیم
فرهاد قربان‌زاده
- ۲۷۵ زبان معیار
علاءالدین طباطبایی
- ۲۸۱ ویرایش و دستور زبان
حسین سامعی
- ۲۸۹ دربارهٔ «ویرایش و دستور زبان»
امید طبیب‌زاده
- ۲۹۷ ادامهٔ بحث «ویرایش و دستور زبان»
محمد راسخ مهند
- ۳۰۵ باز هم دربارهٔ «ویرایش و دستور زبان» و «زبان معیار»
امید طبیب‌زاده
- ۳۱۳ نمایهٔ واژگان
- ۳۲۷ نمایهٔ کتاب‌ها و نشریه‌ها

پیشگفتار ویراست دوم

هنگامی که پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود با عنوان فرهنگ واژه‌های غلط‌انگاشته را در پژوهشکده واژه‌گزینی فرهنگستان زبان و ادب فارسی با راهنمایی دکتر علی‌اشرف صادقی و مشاوره دکتر حسین سامعی تألیف می‌کردم، در جلسه‌ای با مهندس احمد خندان تصمیم گرفتیم بخش پیشینه پژوهش پایان‌نامه در قالب کتابی جداگانه درآید و ایشان نیز در مقام ناشر آن را منتشر کنند تا شاید به کار ویراستاران و زبان‌شناسان و ادیبان و دیگر علاقه‌مندان بیاید.

پس از چاپ نخست، چند مقاله از نگارنده و استادان حسین سامعی و امید طیب‌زاده و محمد راسخ‌مهند و علاء‌الدین طباطبایی منتشر شد و جا داشت که آن‌ها را نیز به کتاب بیفزایم. ترتیب مقاله‌ها در چاپ پیشین براساس ترتیب الفبایی نام نویسنده‌گان بود، ولی چون برخی مقاله‌های افزوده‌شده به این ویراست نقد یا پاسخی محترمانه به مقاله دکتر سامعی بود، بهتر آن بود که در ترتیب الفبایی مقاله‌ها بازنگری و مقاله‌ها براساس ترتیب تاریخی منتشر شود تا نقدها در پی هم بیاید.

در این ویراست «نمایه واژگان» و «نمایه کتاب‌ها و نشریه‌ها» به کتاب افزوده شده است که به‌ویژه نمایه واژگان برای کسانی که به دنبال دیدگاه زبان‌شناسان درباره واژه‌ای هستند بسیار کارآمد است.

چاپ نخست کتاب به دکتر محمدرضا باطنی تقدیم شده بود و افسوس که هنگام انتشار ویراست دوم کتاب ایشان دیگر در میان ما نیستند.

فرهاد قربان‌زاده

فروردین ۱۴۰۱